

**Türkmenistanyň Statistika
baradaky döwlet komitetiniň
2023-nji ýylyň 11-nji sentýabryndaky
№73-Ö buýrugy bilen tassyklanyldy**

**№ 1-mi “Ministrlikleriň, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryň, banklaryň
we ätiýaçlandyryş guramalarynyň işleriniň esasy maliýe görkezijileri
barada hasabat” (aýlyk) döwlet statistik hasabatlylygyň formasyny doldurmak boýunça
GOLLANMA**

1-mi (aýlyk) belgili forma ministrlikler, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryň, banklar, ätiýaçlandyryş guramalary tarapyndan ulgam boýunça doldurylýar. Hasabatyň maglumatlary müň manatda, oturdan soň bir belgili san bilen görkezilýär. Eger-de maglumat ýok bolsa, kese çyzyk «–» goýulýar.

Ministrliğin (pudaklaýyn dolandyryş edarasynyň) üýtgedilip guralmagyndan, görkezijileriň emele getirilişiniň usulyýetiniň üýtgedilmeginden ýa-da olaryň geçen ýylyň maliýe hasabatlylygyň esasynda takyklanylmagyndan başga ýagdaýlarda, hasabat döwründe döwlet statistik hasabatlylygyň formasynynda geçen ýylyň degişli döwri boýunça görkezilen maglumatlar, geçen ýylda şol bir döwür boýunça tabşyrylan formadaky maglumatlar maliýe görkezijileri bilen gabat gelmelidir. Şol bir döwürler boýunça maglumatlaryň deň gelmezliginiň ähli ýagdaýlary forma degişli düşündiriş ýazgysynda düşündirilmelidir.

Hasabat Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komitetine we Türkmenistanyň Maliýe we ykdasadyýet ministrliğine hasabat döwründen soň aýyň 21-ne çenli tabşyrylýar.

1 BÖLÜM. GIRDEJILER WE ÇYKDAJYLAR

1-nji bölümiň birinji sütüninde Türkmenistanyň Döwlet býujetinde kesgitlenen we bellenen ministrlikleriň we pudaklaýyn dolandyryş edaralarynyň esasy maliýe-ykdysady görkezijileri boýunça ýyllyk tabşyryklary görkezilýär.

1-nji bölümiň görkezijileri Salgytlar hakynda Türkmenistanyň Bitewi kanunynyň düzgünlerine, şeýle hem Salgytlar hakynda Türkmenistanyň Bitewi kanunynyň II böleginde bellenen, Salgyt beýannamalarynyň we beýleki resminamalarynyň görnüşlerini ulanmak boýunça usuly görkezmelere (bu kadalaşdyryjy hukuk namalaryna girizilen üýtgetmeleri we goşmaçalary hasaba almak bilen) laýyklykda tabşyrylýan maglumatlar görkezilýär.

2 BÖLÜM. PUL SERIŞDELERI, GYSGA MÖHLETLI DEPOZITLER, BANKLARYŇ KARZLARY WE GAÝRY KARZLAR

2-nji bölümiň 1-nji sütüninde ýylyň başyna pul serişdeleri boýunça gysga möhletli depozitler, banklaryň karzlary we gaýry karzlar, 2-nji sütünde bolsa – hasabat döwrüniň ahyryna maglumatlary görkezilýär.

40-njy setirde hasaplaşyk, ýörite hasaplarynda we bank depozitlerinde galan pul serişdeleriniň möçberleri görkezilýär (41, 42 setirleriň jemi)

- milli pulunda (41 setir);
- daşary ýurt pullary milli puluna geçirlende (42 setir).

44-nji setirde gysga we uzak möhletli banklaryň karzlary we gaýry karzlar boýunça bergileriň umumy möçberi görkezilýär (45, 46 setirleriň jemi):

- milli pulundaky banklaryň karzlary (45 setir);
- daşary ýurt pulundaky milli puluna geçirleni (46 setir).

Bu bölümiň 1-nji sütüninde ýyllyk maliýe hasabatlygynyň görkezijileri görkezilýär we ýylyň dowamynda üýtgemelýär (düzümleýin üýtgemeler bolan ministrlkler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary goşmakdan).

44–46-njy setirlerde täjirçilik banklar Türkmenistanyň Merkezi bankdan ýa-da başga maliýe edaralaryndan alnan karzlaryň umumy möçberini (22101, 22301 we ş. m. hasaplary) görkezýärler.

3 BÖLÜM. 20 ÝYLYŇ 1-NJI ÝAGDAÝYNA BERGILER WE ALGYLAR

Bu bölümiň görkezijileri hasabat döwrüň ahyryna sene ýagdaýyna Türkmenistanyň içinde bolşy ýaly, onuň çäklerinden daşarda hem ministrlkleriň we pudaklaýyn dolandyryş edaralarynyň kärhanalarynyň (guramalaryň) ýerine ýetirýän işleri netijesinde ýüze çykan bergini üzüp bilmedik ýagdaýlaryny häsýetlendirýär. Bu bölüm banklar tarapyndan doldurulmaýar.

47-nji setirde tutuş ministrlk (pudaklaýyn dolandyryş edara) boýunça algy-bergileriň jemleýji maglumatlary görkezilýär.

1-nji sütünde, pudakiçi bergileri hasaba almak bilen, 6318 we 6328 esasy toparlar boýunça bergileriň jemi möçberi görkezilýär.

2-nji sütünde, pudakiçi we möhleti geçen bergileri hasaba almazdan, üpjün edijileriň we potratçylaryň hasaplaşyklary boýunça satyn alan aktiwleri we ulanan hyzmatlary boýunça ätiýaçlyklary eltip bermegini we gaýtadan işlemegi goşmak bilen, 6318 41, 6328 41, 6318 51, 6328 51 hasaplar boýunça bergiler görkezilýär.

3-nji sütünde, pudakiçi algylyary hasaba almak bilen, 6218 we 6228 esasy toparlar boýunça algylyaryň jemi görkezilýär.

4-nji sütünde, pudakiçi we möhleti geçen algylyary hasaba almazdan, satyn alyjylaryň we buýrujylaryň aktiwleri ýerlemekden, işleri ýerine ýetirmekden we hyzmatlary etmek bilen 6218 41, 6228 41, 6218 51, 6228 51 hasaplar boýunça görkezilýär.

48–53-nji setirleriň görkezijileri içerki we daşarky, uzak möhletli we gysga möhletli aktiwler we borçnamalar boýunça toparlara bölünýär.

1-nji we 3-nji sütüniň umumy bergilerinde-de Hökümetiň karary bilen üzlüşilmegi gaýra goýlan tölegler uzak möhletli hasaplaşyklar setirinde doly möçberinde görkezilýär. 2-nji we 4-nji sütünde tertibe laýyklykda diňe bu döwürde üzülmäge degişli bolan bergileriň möçberi görkezilmeli.

49-njy setirde üzlüşmek möhleti bir ýyldan az bolan içerki gysga möhletli bergiler görkezilýär;

50-nji setirde üzlüşmek möhleti bir ýyldan köp bolan içerki uzak möhletli bergiler görkezilýär;

48.1-nji setiriň 1-nji sütünde (6318 53 we 6318 46 hasaplar) we 3-nji sütünde (6218 46 we 6218 53 hasaplar) içerki bergileriň umumy möçberinden pudakiçi bergiler aýratynlykda görkezilýär.

52-nji setirde üzlüşmek möhleti bir ýyldan köp bolan daşarky gysga möhletli bergiler görkezilýär;

53-nji setirde üzlüşmek möhleti bir ýyldan köp bolan daşarky uzak möhletli bergiler görkezilýär.

Çärýeklik hasabatlaryna ministrlkler we pudaklaýyn dolandyryş edaralary boýunça algylyaryň we bergileriň aýdyňlaşdyrmasy goşulmalydyr.

Maglumat üçin bölümünde geçen ýylyň degişli döwri boýunça bergiler we algylyar görkezilýär.

4 BÖLÜM. HARYTLARYŇ (IŞLERIŇ, HYZMATLARYŇ) EKSPORTY

Bu bölümde hasabat ýylynda harytlaryň (işleriň, hyzmatlaryň) eksporty barada maglumat berilýär.

58-nji setirde önümi (işler, hyzmatlary) daşary ýurtlara satmakdan alnan serişdeler görkezilýär (59, 60 setirleriň jemi).

59-njy setirde milli pulunda satylan harytlaryň (işleriň, hyzmatlaryň) gymmaty görkezilýär.

60-njy setirde daşary ýurt pulunda milli pula geçirlende satylan harytlaryň (işleriň, hyzmatlaryň) gymmaty görkezilýär.

5 BÖLÜM. MALIÝE-HOJALYK IŞLERINIŇ NETIJESI

5-nji bölümiň görkezijileri maliýe hasabatlylygynyň halkara standartlaryna (MHHS) laýyklykda ministrlikleriň, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryň maliýe ýagdaýyny häsiýetlendirýär.

61-nji setirde önümi ýerlemekden, işleri ýerine ýetirmekden we hyzmatlary etmekden alnan girdejiler – goşulan baha üçin salgydy, aksizleri, şeýle hem yzyna gaýtarylan harytlaryň gymmatyny, satyn alyjylara satuw arzanlatmalaryny we nyrh arzanlatmalaryny aýyrmak bilen almaga degişli (alnan) girdejiniň möçberi. Ministrlikleriň we pudaklaýyn dolandyryş edaralaryň söwda işi bilen meşgullanýan kärhanalary (guramalary) üçin bu görkeziji ýerlenen harytlaryň satyn alyş gymmatyny göz önünde tutmak bilen görkezilýär. Şu görkeziji Türkmenistanyň Daşary ýurt pulunyň ätiýaçlyk goruna geçirmeleri almazdan görkezilýär.

62-nji setirde ýerlenen önümleriň we ýerine ýetirilen hyzmatlaryň özüne düşýän gymmaty – goýberilen taýýar önümiň (işleriň, hyzmatlaryň) hakyky özüne düşýän gymmaty görkezilýär.

63-nji setirde jemi peýda – önümleri ýerlemekden, hyzmatlary ýerine ýetirmekden alnan girdejiniň we ýerlenen önümleriň we ýerine ýetirilen hyzmatlaryň özüne düşýän gymmatynyň tapawudy görkezilýär.

64-nji setirde gaýry girdejiler – aktiwleriň çykmagyndan, yzyna gaýtarylmasyz alnan aktiwlerden, döwlet subsidiýalaryndan, gymmatynyň gaçmagyndan ýeten zyýany gaýtadan dikeltmekden, hümmetiň tapawudyndan, amal kärendesinden, biologik aktiwleriň gymmatynyň adalatly üýtgemeginden we beýlekilerden girdejiler görkezilýär.

65-nji setirde täjirçilik ýerleme çykdaýylary – önümleri ýerlemek we hyzmatlary ýerine ýetirmek bilen baglanyşykly çykdaýylar. Olara şular degişli: iş haky, ýerleşdiriş bölüminiň işgärlerine iş hakyndan tutumlar, emlägi ätiýaçlandyrmak boýunça çykdaýylar, iş saparyna çykdaýylar, amortizasiýa tutumlary we gozgalmaýan emlägiň obýektlerini saklamak boýunça çykdaýylar, iberilýän nokadyna çenli ýükleri ugratmak, ýükleri düşürmek we ýüklemek işleri, harytşynaslyk hyzmatlaryna çykdaýylar we beýleki şuna meňzeş çykdaýylar görkezilýär.

66-njy setirde dolandyryş çykdaýylary – önümçilik prosesi bilen baglanyşykly däl dolandyryş we hojalyk çykdaýylary görkezilýär.

67-nji setirde maliýe çykdaýylary – sylaglar boýunça, maliýe kärendesi boýunça göterimleri tölemäge çykdaýylar, maliýe gurallarynyň adalatly gymmatynyň üýtgemeginden çykdaýylar we maliýeleşdirmek üçin gaýry çykdaýylar görkezilýär.

68-nji setirde gaýry çykdaýylar – adaty işe bagly bolmazdan ýüze çykýan gaýry önümçilik däl hyzmatlar: aktiwleriň çykmagy we gymmatynyň gaçmagy, hümmetiň tapawudy, goruň döredilmegi we ygtybarsyz talaplaryň hatardan çykmagy, amallar bilen baglanyşykly kärende boýunça çykdaýylar, biologik aktiwleriň adalatly gymmatynyň üýtgemeginden çykdaýylar we beýlekiler görkezilýär.

69-njy setirde salgyt salynmazlygyndan öňki peýda (ýitgi) jemi peýdanyň, maliýeleşdirmekden girdejiniň, gaýry girdejileriň möçberi bilen önümleri ýerlemek we hyzmatlary ýerine ýetirmek boýunça çykdaýylaryň möçberiniň, maliýeleşdirmek üçin çykdaýylaryň, administratiw we gaýry çykdaýylaryň möçberiniň arasyndaky tapawut hökmünde kesgitlenilýär.

70-nji setirde edara görnüşli tarapyň peýdasyndan (girdejisinden) alynýan gündelik we gaýra goýlan salgyt boýunça çykdaýylar görkezilýär.

Gündelik salgyt boýunça çykdaýy Türkmenistanyň salgyt kanunçylygynyň düzgünlerinden ugur almak bilen emele gelýär.

Gaýra goýlan salgyt boýunça çykdaýy buhgalterçilik hasaba alnyşy bilen salgyt hasaba alnyşy boýunça emele gelýän wagtlaýyn tapawutlar bilen kesgitlenýär.

71-nji setirde salgyt salynandan soňky jemi peýda (ýitgi) görkezilýär.

5-nji bölümde doldurylanda täjirçilik bankalary MHHS-nyň bank edaralarynda maliýe hasabatlylygyna laýyklykda bank hyzmatlaryny etmek boýunça jemi girdejileri we çykdaýylary kesgitlemegiň aýratynlyklaryndan gollanmaly. 61-69-njy setiriň görkezijileri №2 “Peýdalar we ýitgiler barada hasabat” formanyň esasynda düzülýär.

6 BÖLÜM. BANK ULGAMYNYŇ KARZ GÖRKEZIJILERI

6-njy bölümiň görkezijileri banklar tarapyndan doldurylýar. 6-njy bölümiň 1-nji sütüninde hasabat döwrüne degişli maglumatlar, 2-nji sütünde geçen ýylyň degişli döwrüniň maglumatlary görkezilýär.

80-nji setirde hasabat döwründe ýagdaýyna we geçen ýylyň degişli senesine karz edaralaryň karz goýumlarynyň galyndysynyň (karzlaryň) umumy möçberi müň manatda görkezilýär.

81-nji setirde hasabat döwründe we geçen ýylyň degişli döwründe berlen karzlaryň möçberi müň manatda görkezilýär.

82-nji setirde hasabat döwründe we geçen ýylyň degişli döwründe karz edaralardan karz alan müşderileriň sany görkezilýär.

83-nji setirde hasabat döwründe we geçen ýylyň degişli döwründe karz alan müşderileriň sanyndan önümçilik taslamanyň sany görkezilýär.

Maliýe statistikasi we seljerişi müdirliги